

V tiskar, četrtletnik in solotno
izhaja in velja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vse leto 10 gl. — k.
za pol leta . . . 4 . . . — k.
za četrt leta . . . 2 . . . — k.
Po pošti:
Za vse leto 10 gl. — k.
za pol leta . . . 5 . . . — k.
za četrt leta . . . 2 . . . — k.
Vredn. in opravi. v
ena stolnem trgu (Doma-
platz) hiša št. 184.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniša:
Za navadno dvestopno
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiska 1krat,
5 kr., če se tiska 2krat,
4 kr., če se tiska 3krat.
Vse pisane se plaču-
jejo po prostoru.
Za vsak tisk je plačati
kolek (štampelj) za 30 k.
Rokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 56. V Mariboru 13. avgusta 1868. Tečaj I.

Prvi slovenski tabor v Ljutomeru.

(Dalje.)

G. dr. Zarnik: „Mi smo vas povabili, da se potegnete za stare pravice, da bo naš narod neodvisen, kakor je nekdanj. Ravno zdaj ste enoglasno izrekli, da hočete slovenski jezik v uradni. Kakor smo Nemci nemškega in kakor ima vsak narod svojega. Kaj bi čemu na zgorajni Štajerskem rekli, ko bi se ž njimi v kanceliji slovensko podovalo? Ko bi se Nemcem slovensko uradovalo, bi uradnike v Muro zagnali! (Gromoviti živjo! in smeh.) To je narobe svet, kakor se po naših uradih godi. Jaz predlagam še drugo reč. Ko sta sv. Ciril in Metod prišli našim predodom sv. evangelij oznanovat, govorila sta njihov slovenski jezik. Tudi naši duhovniki so vedeli vneti rodoljubi, sinovi iz naroda, dobri Slovenci. Ti morajo slovensko govoriti z vami, slovensko vas poučevati — njih škof jim pa le nemško piše. Duhovska uradnika je pri nas nemška kakor deželjska. Če Slovenec od teh in taci uradnih kaj dobó, mora letati od enega do drugega (Klic: Pa še nič ne zve!) mora plačevati, izgubi mnogo časa in nazadnje celo pravdo, če se zgodi da je napak podučen, da se mu napak bere, česar sam ne zna. Našim protivnikom ni ljubo, da smo se denes tu zbrali in da tirjamo slovenske urade. Mi dobro vemo, da vam bodo vse sorte laži prinašali, legali da hočemo to in to. Zakaj? Zato ker slovenskega ne znajo, zato nam nasprotujejo, ko bi slovensko znali bi se vam tako grdo ne legali. (Smeh; dobro!) Ako se vam bo pri duhovski in deželjski oblasti slovensko dopisovalo, brali boste lahko sami, brali vam bodo dopise vaši otroci. Ne bo vam treba plačevati, ne časa gubiti. Bolje je da ta čas, ko vam je okolo in okolo pozvedovati, gorico obdelujete ali pa, če je po zimi, da za pečjo ležite. (Smeh. Živio!) . . . Govornik potem razlaga drugi del resolucije.

Prvosednik se sam razjasni predlog g. Zarnika in pravi da se naša slovenska imena ne smejo kvariti po krstnih bukvah in cerkvenih zapisnikih (Klici: ne smejo se!) in bere resolucijo, ktera se od celega nazočega ljudstva z živahno aklamacijo sprejme. Zoper njo se nobena roka ne vzdigne.

Prvosednik naznanja potem, da ima g. Božidar Raič besedo, in hode govoril o šolah.

G. Raič: „Bratje Slovenci! Dogovorili ste se in sklenili, da hočete v uradnije svoj slovenski jezik in samo slovenski. Tirjamo svoj jezik tudi v naše šole in sicer v domače ljudske šole in v više, ki se jim pravi realke in gimnazije. — Da se človek uči misliti in razumeti to, kar ga obdaja, da si zna za svoje potrebe vse sam zapisovati, da zna dobro knjigo prebirati, da časopise, to kar se po svetu dela in godi, razumé, za to so ljudske šole. Ljudske šole so za ljudi, ki zemljo obdelavajo, ki doma pri delu ostanejo, ki nam vsim kruh pridelavajo. Drugi pa gredo po svojem poklicu še dalje; njim je namenjeno resnice krščanske oznanovati, izučiti se v raznih viših vednostih, v starih jezikih, preiskavati kaka moč ima narava, razvedeti da ni vsaka reč copernija, kateri prosti ljudje do dna ne vidijo, temu da izvira to in ono iz moči, ktero je Bog v prirodu ustvaril. . . Sedaj pa vam pitanje stavljam: ali so nam naše učilnice zadostile? Niso. Ves namen naših učilnic je bil ta, da bi nas bili v Nemce spremenili. Tega pa nečemo! (Gromoviti klici: Nečemo!) — Kar ima vsak narod,

kar ima Anglež, Francoz, Nemec, Italijan, — svoj jezik v šoli, in naravni pot do poduka in omike, kakaj bi tega Slovenec ne imel? (Živio!) — Kar nam je naravna pravica, kar nam je naš presvitli cesar sam zatrjeval, to zahtevamo, da resnica postane! Slovenski otroci se v dozdanjih nemških šolah niso naučili ni nemški ni slovenski, temu izgubili so mnogo časa in dobička od šole, ki bi bilo pravega. Kaj je krivo, da v uradnijah pri nas vlada nemščina? Naše lagane šole so tega krive, ker se uradniki v svoji mladosti našega jezika niso naučili. V Gradcu so tudi za naše peneze napravljali više šole, a šole le nemške, za nas Slovence ni nikdo vedel! Kaj je krivo da v zadnjih 10 letih se je ponemčila na slovenskem Štirimskem vasio, fara za faro? Naše slabe neslovenske šole! V šolah se nauče le nemški, ker nas ne umejo, zato nas sovražijo! (Živio!) — Kaj je krivo, da mnogi nasreči še svojega imena ne znajo prav zapisati? Naše šole! Kaj je krivo, da se celo med našimi prostimi ljudmi nahajajo, ki se od nas Slovencev obračajo? Šole! V šolah so se napili namestu domače ljubézni medú tujega strupa. Kaj je krivo da naša slovenska dežela postaje čedalje bolj siromašna, da naše ljudi zmerom pogosteje na boben devljó? Naše lagodne šole so tega krive. Ako bi imeli boljše ljudske šole, ako bi imeli dobre kmetijske šole, ne bi imeli tujil ljudje najlepših vrhov naših goric! Tuji ljudje, katerim Slovenci delamo, oni pa hasek jemljó! (Živio!). Ko bi bili dovolje podučeni, stali bi kakor pečina nasproti tujemu valu. — Zato hočemo, da so šole slovenske, da se podučujemo naravnost v svojem jeziku. — Ker je potreba da pri nas uradnik, oznanovalec krščanstva, in vsak, komur je treba više omike in ki mu je s Slovenci poslovati, mora znati naš jezik popolnoma v pismu in besedi, treba, da se naš naroden jezik vpelje tudi v više učilnice. . . S tem pa ne mislite, da bi jaz bil sovražnik nemškega jezika, v katerem so pisali sloveči možje, kateri je za človeško vednost važen, v katerem so mislili in delali veliki umetniki in modroslovci. Ali nam je slovenski jezik prvi in nemškega jezika naj se uče tisti, ki hoté napredovati. . .“

Prvosednik iz skušnje svoje mladosti popisuje stan dozdanjih učilnic, prebere še enkrat po g. predgovorniku nasvetovani tretji del resolucije, kateri zbrano ljudstvo sprejme vihamo in enoglasno, kakor se pokaže iz vprašanja predsednikovega: če je kdo zato, da bi ostale šole pri starem, za kar se nijeden iz množine ne oglasi.

G. poslanec dr. Prelog stopivši potem na oder, razlaga številno razmero Slovencev in Nemcev na Štirimskem in povdarja, da se je vsacemu rodoljubi držati načela, delati za blagostanje svojega naroda in za odstranjenje vsega, kar je krivo denšnjega slabega stanja. „Tega načela so se držali ljutomerski rodoljubi in sklicali prvi slovenski tabor. Kakor so vam drugi čestiti predgovorniki govorili, kako si moremo do boljega pomagati, tako vam govorim tudi jaz, ne samo kakor vaš rojak, temu tudi kakor vaš poslanec (Živio!) Potreba je poslanca, da zve, kaj želé njegovi volilci. Vsak kogar izmed vas vprašam, kaj ga tišči, odgovarja mi: dače ne morem plačati, dača je prevelika, penez nimam. (Klici: Resnica!) Ali davkov znižati, zdatno znižati, ljubi moji, denes ni mo-goče, vsaj toliko ne lahko, da bi vam pomagano bilo. Pogledimo tedaj vsaj, kam davki gredó, in to vam hočem jaz ob kratkem razložiti. Človek ki plačuje, ima pravico tirjati, da se mu razkaže, kam njegov denar gre, kaj se dela z denarjem. Tako mora polagati občina račun, tako ima okrajno zastopništvo pravico tirjati račun. Tako tudi mi od deželne vlade lahko

Listek.

Program tržaške državne gimnazije.

Letošnji program obsega tri sestavke: dva nemška pa enega laškega, in sporočilo o šolskih stvareh. Prvi nemški sestavek o „povrstnem redu Demostenovih olintskih govorov“ (Reihenfolge der olynthischen Reden) nič zanimivega novega ne pové. Njegov spisatelj je tu le posnel, in sicer kaj površno in nesamostojno, kar so pisali Rauchenstein (de ordine orat. Olynth.), Westermann (quaest. Dem. part. I.), Jacobs (Demosthenes Staatsreden) pa Holzinger (Beiträge zur Erklärung des Dem.). Tem voditeljem sledé govori g. žl. Klebelsberg o pojmu vseh treh govorov in sklepa se iz njih, da so govori tako drug za drugim sledili, kakor so zapisani v vseh rokopisih razen enega in ne tako, kakor jih slavni zgodopisec Dionis Halikarnaski v nekem pismu Ameju določenemu razvrstuje. Potem skuša to dokazati iz raznih mest in iz razov povzetih iz vseh treh govorov. Ker g. spisatelj ni sprožil le ene misli, ki ne bi se nahajala pri Westermannu, Jakobsu in Holzingerju, bilo bi odveč, za to ali ono stvar ž njim se pripraviti. Čuditi se moramo le preveliki površnosti, ki se drzne o tem predmetu govoriti, pa še sedanje dotične literature ne pozna. Kdorkoli hoče o Demostenu govoriti, nikakor ne sme prezreti Schafferjevega kaj obširnega in temeljitega dela: Demosthenes und sein Zeitalter, če mu že važni spisi, ki so jih Francozi in zlasti Angleži zadnjih 10 let o tem predmetu spisali, niso pri rokah ali če bi mu bili celo nerazumljivi. — Moj konečni izrek o sestavku je: da je nezrel, da nikomur ne zadostuje. Gimnazijskim dijakom ne, ker jim je preučeno pisan; oni se ne morejo ukvarjati s takimi preiskavami. Učiteljem pa tudi ne zadostuje, ker

jim nič novega ne ponudi, jih k lastni preiskavi ne spodbuja in še stare dognane reči kaj površno priobčuje ali prav za prav ponavlja.

Drugi nemški sestavek govori o „solnčnih in luninih pomrkih, ki jih Dion Kasij v svoji rimski zgodovini priobčuje“. Zanimivi ta sestavek, ki ga je spretno pero g. prof. Hofmana spisalo, omeni sprva veliko važnost takih sporočil o nebnih prikaznih za zgodovino, zlasti za časoslovje. Potem načrta kratek životopis zgodopisca Dionu Kasiju, in sicer po temeljitem slovniku naučenem, ki ga je Pauly na svitlo dal. Dalje omenja njegove pisave in razjasnijo, v katerem duhu je pisana njegova zgodovina. Odveč pa je Dionu Kasiju za zelo jemati, da ni kometov ali repatic bolj na tanko poznal. Popolnoma neznane so morale biti tadanjemu času, ki ni imel natančnih ostrih dalekogledov; saj so rečene zvezde (repatic) še sedanjim zvezdoslovcem le nekoliko znane, če jih prav že mnoga mnoga leta kaj verno opazujejo z naj ostrejšimi dalekogledi. Ker so te zvezde po njih več ali manjši oddaljenosti od solnca kaj različne barve in še bolj različne velikosti, ni čuditi se starodavnemu zgodopiscu Dionu, da so se mu zdele kaj različne čudovite podobe; še manj pa mu je očitati, da s sporoča, da se je tisto leto, v katerem je Agripa umrl, neka repatica razdelila. Opazbe tega stoletja so nam tudi že spricale enako prikazen. Ravno tako napčno je tudi spodtikati se nad njegovimi sporočili o zvezdnih utrinjkih in „ognjicah“, kakor bi nemški „Feuerkugel“ poslovenil. Čudovite so bile vse te nebane prikazni, dokler jih ni znani Chladni v posebni knjigi razjasniti skušal. Mnogobrojni zvezki Poggenдорffov letopisov (Annalen) pričajo, koliko let so se učeni naravoslovci in zvezdoznanci še v sedanjem stoletju pripravili o teh zanimljivih nebnih prikaznih; in vendar natanko še niso razjasnjeni kakor Phippsom kaže v lansko leto na svitlo dani knjigi: „The falling stars —.“ Ob kratkem taka sporočila je presojeti treba s stališča dotičnega pisatelja, s stališča do-

tirjamo, da nam pove, kaj se z našimi penazi godi. — Cela štiriska dežela plača neposrednih davkov, od katerih se jemlje 25 od sto za deželno zalogo 2.688.300 gld. Tretjino tedaj mi plačamo 896.102 gld., in od te tretjine je priloge 313.644 gld. Od te pa gre za nam celo nekoristne zavode 40.000 gld. Tedaj 40.000 gld. dajemo, od katerih nimamo nobenega dobička, nikačega haska. Razen tega pa donša v deželno kaso: rogačka kisa voda 56.000 gld. in dobrnske toplice 8400 gld. Ko bi tedaj mi Slovenci imeli teh 64.000 gld., ki jih donša rogačka kisa voda in dobrnske toplice in prej omenjenih 40.000 gld., torej skupaj 104.000 gld. Koliko bi mi lahko storili za naše lastne, nam bližnje zavode, kateri bi nam v resnici hasnili! (Živio!) Pa kako se obrača deželni denar? Za oskrbovanje dežele gre iz deželne zaloge blizu 160.000 gld. Za policijo 77.000. Za deželno nadelovanje in obdelovanje (ceste, mostove, zaježenje in redovanje rek in potokov, odškodovanje zemljiščno itd.) gre nad 71.000. Na dalje se iz deželne kase, v kateri mi več ko tretjino plačujemo, oskrbujejo še drugi za nas povečem nekoristni zavodi: štipendije, pripomočki k cesarskim učiliščem, znanosti in umetnosti, johaneum, viša realka, učenje podkovanja, za telovadstvo, šola za djanske kmetijske vaje, gledišče itd., skupaj 123.000 gld. Na nas torej spada tretjina t. j. 41.000 gld. Pa kaj imamo Slovenci od tega? Koliko škode je nam Mura že storila, ali do zdaj se niso hoteli zmeniti, da bi jo bili redili. So li nam mar ceste delali? — Štipendijo Slovenec težko kedaj dobi. Nemška učilišča v Gradci nam Slovencem ne pomagajo. V realki ni skoro nič slov. dijakov, in še tistih mnogo, ki tje gredo, se napije tujega duha, da potem lasten narod zaničujejo. Za znanosti in umetnosti dajemo za graško gledišče, in kaj imamo od tega! Je li to pravično, da se v Gradci nemško gledišče za Gradčane vzdržuje tudi z našimi denarji? ... Tirjajmo da se za naše denarje ktere dajemo v deželno kaso, napravijo tudi za nas Slovence zavodi, od katerih bomo imeli dušen in djanski hasak, da se pri nas ustanove realke in kmetijske šole" (Živio!) ... Četrty oddelek resolucije je bil potem zopet enoglasno sprejet.

Prvoosednik naznanja da ima govoriti

g. Božidar Raič (kterega množica z živahnimi živio pozdravlja): „Slovenci radi pojó pesem: „Kje dom je moj“. Ena vrsta te pesmi se glasi: Na Slovenskim dom je moj! ... Zgodovina nam kaže resnico, nam kaže resnico, ona nam kaže kako se je godilo temu in temu naroda in zakaj se mu je dobro ali slabo godilo. In če mi pitamo reke Dravo, Savo, Muro, če pitamo goré na Slovenskem, hribe in gomile vse nam pričajo da so jim Slovenci imena dali, da so Slovenci od nekdanj tu prebivali, da: na Slovenskem je naš dom! ... Če nam zgodovina pripoveduje, da so se Slovenci le še v 6. stoletji po teh krajih naselili, resnica je pač da se je tuj poplav divjih Hunov in Avarov čez našo deželo valil. Ali slovenska je naša zemlja, zemlja na kateri se trudimo, na kateri solze pretakamo, na kateri se veselimo! (Gromoviti klici: živio!) ... Črne zgodbe divjakov so vzgodovino zapisane ... Karol Veliki si je našo slovensko zemljo osvojil rekoč da mu je za razširjenje sv. vere. Pa njegovi oznanovalci sv. resnice niso bili narodu našemu po volji, ker so tuj jezik govorili. Čeravno je bilo med Slovence poslanih več škofov, kateri so celo po 50 voz žita pred seboj v deželo vozili, niso Slovenci hoteli od njih sprejeti krščanstva. Še le ko sta sveta apostola Slovanom, Ciril in Metod prišla, ko sta jih učila v milem domačem jeziku, tačas je vse ljudstvo objelo sv. zveličavno vero, ker jo je razumelo. V 9. in 10. stoletji so pridrli Magjari in se vgzodili med Slované, in kjer denes stanujejo, tam so stanovali nekdanj Slovenci. Tu so naše predele delili, in delili so jih pozneje še drugi. Tako smo razcepljeni še dan današnji. Kar pa je razdeljenega nima moči ... Poprimimo se torej gesla, katero je sam naš presv. cesar za svoje razglasil: „z zedinjenimi močmi“ si pomagajmo! Kar nas Slovencev živi še na zemlji, združimo se v eno celoto (Živio!) ... Ako ni nevarno, da se naša Avstrija na dva kosa deli, ne more se nam reči, da bi nevarno bilo, ako se združijo Slovenci v eno celoto! ... Ako smo mi močnejši, močnejši je naše cesarstvo, kajti mi smo za obstanek in razvitek mogočne Avstrije. Združimo se, ker smobratje in sinovi ene matere!“ (Živio!) ... Tudi ta (5.) oddelek resolucije

tičnega stoletja in nepristransko jih pojasnovati z dognanimi resnicami današnjega znanstva.

Solčne in lunine pomrke je pisatelj v posebnih oddelkih preračunal po znanih Hansenovih: „Eklptische Tafeln für die Conjunction — —; prezerl pa tudi ni J. Zechovich: Astron. Untersuchungen — — Leipzig 1853, in Dioniza Petavija (Denys Petau, francoski jezuit). „Opus de doctrina temporum“ (drugi pomnoženi natis Veroneški 1734), kar tu s posebno pohvalo pisateljeve temeljitosti omenjam. Razun 5 solčnih pomrkov je priobčil tudi računa dveh luninih v l. 14 in 69 po Krist. rojstvu. Prvi lunini pomrk l. 14 po Kr. je zanimiv, ker Tacit tudi o njem pišaje Ljubljansko okolico, ali prav za prav Vrhniko (Nauportus) omenja. (Tacit Anal. I. 28.) Pa dosti o tem zanimivem, če ravno le malokteremu razumljivem spisu.

Tretji italijanski sestavek obravnava življenje Ludovika Ariosta in njegove spise. To delce, ki ga je po Primorskem slovenskem razupiti profesor Mason golo posnel po Bolzovi izdaji L. Ariosta, po Giustiovih spisih in po Lombardijevi: Storia di let. ital. ni vredno, da bi o njem sporočal. Enako plitev je kakor tistega profesorja spisak „della Novella in Italia“ v lanskem gimnazijskem programu. Le ene lastne misli, še celo besede so po večem povzete iz imenovanih znanih del. Le mnogobesedna italijanska površnost si je drznila kaj enacega svetu priobčiti. Zato naj od mene nikdo ne tirja, da bi o njem obsirneje govoril, ker bi mu moral na vseh straneh le zabavljati.

O šolskih stvarih sporoča ravnatelj. Učiteljev je bilo 13, med njimi dva Slovence; eden učitelj (Nemec) je bil zaradi bolehosti celo leto na odpustu. Učencev je bilo 191, in med njimi 22 Slovencev. O ravnopravnosti deželnih jezikov na tej c. kr. gimnaziji, ki se zdržuje s slovenskimi kakor italijanskimi davki, se nikakor ne da govoriti. Italijanščina se je podučevala

se z živahnimi klici s skušnjo nasprotnega glasovanja enoglasno sprejme.

G. poslanec dr. Vošnjak stopi potem na govornišnico, z viharnimi živio-klici pozdravljen.

Naša društva.

Občni zbor slov. Matice.

(Konec.)

G. poročevalec dr. Costa odgovarja na nektera formalna vprašanja potem pa pregleda vse besedovanje. Kar se tiče slovnika gledé dušnih moči in pa njegove potrebe, ni mu treba reči še enkrat ponavljati: njegovi predgovorniki so reči do dna posegli; zatorej hoče le nekoliko govoriti o stroških, ktere bi slovník prizadeval. Kadar bo Matična glavica znašala 40.000 gld., pravila ne bodo več branila, da bi se ne smelo izdati na leto več kakor 3000 gld. Potem bi glavnične obresti zadostovale, da bi se z njimi plačevali stroški za slovník, letni doneski pa naj bi se rabili za druge društvene potrebe. Tudi se lahko spočetka po malem izdaja, morebiti 10—12 pol na leto, kasneje še le več. Če se tedaj reči tako sodijo, tudi ne morejo stroški overati početju. Če je nekdo kazal na narodne šole in tirjal, da se ima čakati dokler se vpelje slovenski jezik v šole, gre pomisliti, da je vse to odvisno od družih izven naših krogov stoječih faktorjev, posebno pa od državnega zbora. Težave tudi g. sporočevalec rad pripoznava, ali pridnost in marljivost bo vse premagala.

Pri glasovanji je skoraj enoglasno obveljal odborov nasvet in pristavek g. dr. Kreka, da sme tretjina odseka, kateri bo slovník v roke vzel, stanovati zunaj Ljubljane.

Potem se je pričel razgovor o prenatredbi društvenih pravil in je bil sprejet načrt novih pravil.

Pri §. 13. je nasvetoval g. dr. Razlag, naj bi se tajnikovo mesto razpisalo in na 3 leta podelilo, ker bi društvo potrebovalo plačanega tajnika, ki bi mogel kaj več za društvo delati. Nasvet ni obveljal, vendar ga bo morebiti odbor sam v ozir jemal.

Zastran Erjavčevega predloga: „naj Matica izda znanstveno terminologijo nemško-slovensko“ je bilo po nasvetu g. dr. Razlaga sklenjeno: Odbor naj g. Erjavcu naznani, da naj se dogovori z g. Šulekom v Zagrebu, ki piše srbsko-hrvaško imenstvo ali bi se dala ta reč striniti v prid edinosti slovenskega imenstva s hrvaško-srbskim, potem pa naj bi g. Erjavcu Matici predložil obsiren in natančen črtež namerjavanega dela.

Na prošnjo dramatičnega društva, naj bi mu Matica po 300 gld. na leto podpore dajala, ni nihče spregovoril, toraj se je izročila društvenemu odboru, kateri naj jo reši.

Nadomestilne volitve v odbor so se tako-le vršile: Oddalo se je 155 volilnih listov in so bili izvoljeni izmed ljubljanskih udov: dr. Pogačar s 149 glasovi, dr. Vončina s 148 gl., Anton Kos s 147 gl., dr. Papež s 123 gl.; izmed zunajnih: dr. Razlag s 154 gl., dr. Vošnjak s 154 gl., dr. Vojska s 151 gl., Drag. Šavperl s 150 gl., Ant. Črne s 150 gl., Matija Majar s 145 gl. Zakaj ne najdeš med temi prvega živečih slovenskih pesnikov, učenega jezikoslovca, iskrenega rodoljuba in marljivega pisatelja g. Fr. Levstika, pojdi vprašat, dragi čitatelj, k onemu visocemu gospodu, ki je že nekomu na ravno to vprašanje odgovoril: „Ja, smo se bili že popred tako zmenili“.

Dnevni red je bil pri koncu; gospod podpredsednik se nazočim kratko pa srčno zahvali in zbor se razide.

Knjez Karažoržević v zaporu.

Peštanski listi takole pripovedujejo natančneje okoliščine, kako je bil knjez Karažoržević v zapor dét:

8. avgusta ob 5. uri popoldne je namestni mestni glavar Karl Polgar spremljan od kazenskih uradnikov vsled sklepa mestne kazenske sodnije in vsled postavno spisanega zapornega zaukaza naznanil knjezu Aleksandru Karažorževiću v njegovem stanovanji, da mu ima slediti v Karlsko kasarno v zapor, kjer je bila že soba zanj pripravljena.

24 ur na teden, ali po 3 ure v vsakem razredu; slovenščina pa le v treh razredih po 2 uri ali skup 6 ur na teden.

Če pomislimo, da so ure za italijanščino lepo med druge ure uvrstene; ure za slovenščino odločene se pa tačas opravljajo, kedar drugi dijaki počivajo — tedaj ob prostih srednjih in sabotnih popoldneh ali celo v nedeljo, še bolj očitno vidimo, kako velika krivica se Slovencem godi. Ravnopravnost, kje si!

Dalje je treba omeniti, da se vsezveličavne italijanščine lepo med druge predmete uvrstene morajo učiti vsi dijaki brez razločka njihove narodnosti, tedaj tudi Slovenci in Nemci, slovenščine, ki se v tako nepravilnem času podučuje, se pa morajo (?) učiti sami Slovenci. Ravnopravnost, kje si! Slovenščino uspešno podučevati, slovenščine uspešno se učiti, gotovo ni mogoče v treh razredih, v ktere zahajajo Slovenci iz raznih gimnazijskih razredov, in ob enem tudi tujci ali Lahi ali Nemci, ki bi se radi slovenščine naučili. Nekteri Slovenci zmiraj morajo po dve ali celo po tri leta isto gradivo prežvekat, ali se jim pa debelo zdeha, ko slušajo v istem razredu in ob istih urah svoje tuje součence, Nemce ali Lahe — slovenske abecede se vaditi, ali po starem kopitu ropotati: riba-Fisch, miza-Tisch itd. Tako je vsem pot do večje izurjenosti in slovenskem jeziku zaprta. Slovenci se pri tej preslabi vravnavi ne morejo izuriti v maternem jeziku, tujci — Nemci in Lahi pa tudi nimajo prilike, slovenščine se vsaj toliko naučiti, da bi jo brez posebne težave robkali. Ravnopravnost, kje si? §. 19 nima kljub hvalisane njegove dobrote in pravičnosti blezo nikakoršne veljave za nas Primorske Slovence!!

A. M.

Knjeza stražijo vojaki. Že pred 14 dnevi je bila kazenska sodnija iz preiskovalnih pisem spoznala, da je silno treba, nekdanjega knjeza opazovati, in res ga odsihmal služabniki mestne policije niso izpred oči spustili. Med tem se je bil šel A. Karažoržević le enkrat po mestu sprehat, policija ga je naravno opazovala. Včeraj zvečer je hotel knjez z malo torbico v roki zopet svoje stanovanje zapustiti. Poslovajoči mestni komisar ga je vprašal, kam se je namenil. Razknjez je rekel, da se hoče po mestu razhoditi. Na to mu komisar naznani, da ga bo povsodi spremljal. Razknjez tega ni dovolil, in je torej raji doma ostal. Skoraj vsak dan se je knjez dolgo časa razgovarjal s tukajšnji odtvetnikom Aleksandrom Funtakom, kteremu je bil svoje sodnijsko zagovarjanje izročil.

Kakor je znano, nameravalo se je od tu mestnega kazenskega višega fiskala, preiskovalnega sodnika in pa necega srbskega jezika zmožnega aktuarja v Beligrad poslati, da bi tam tukaj preiskavali in poizvedali potrebne okoliščine za pravdo, ktera se ima tukaj obravnavati. Kasneje se je sklenilo, da ne pošljejo nikogar v Beligrad, namesto tega pa je semkaj prišel pred nekaterimi dnevi predsednik neke srbske sodnije, g. Lazarjevič, kteri se je s kazensko sodnijo porazumel o pravdi zavoljo Mihajlove umoritve. Brž ko ne, se je po razgovorih z Lazarjevičem potrebno pokazalo, deti knjeza v zapor, zlasti ker je bila sumljiva njegova poskušnja zapustiti svoje domovanje.

Zdaj se je iz Pešte na Dunaj brzojavilo, da je knjez nagloma v ječi umrl, brž ko ne pa je le hudo zbolel.

Razknježeva posestva na Romanskem so se vsled sodbe v Belemgradu proti njemu storjeni konfiskovale.

Dopisi.

Iz Trsta. 10. avgusta. A. M. (Izv. dop.) V nekem poprejšnjem dopisu sem že obširneje govoril o italijanskih lažeh, ki jih skrivna svojbina na dan spravlja in zlasti po italij. listu Cittadino po svetu trosi. Omenil sem bil tudi, kar tisti časnik v št. 162 pod naslovom: „Velleità di reazione“ slovenskim okoličanom podtika. Res da se preiskalna sodnija ima zmiraj ravnati po starem pravilu audiatur et altera pars in potem nam se ni krivice bati. Vendar sedaj vem iz prav zanesljivega vira, da nam Lahoni podtikajo starokopitne namere, s kterimi bi mi bili žalostne dogodbe preteklega meseca zakrivali.

Dotičnim okoličanom bo treba dokazati, da oni v nedeljo ponoči (12. julija) niso hodili s zastavo po mestu, in da tudi niso bili pred hišo papeževega poročnika (konzula). Da so sv. Ivanski peveci od Rojanske svečanosti s zastavo šli v svojo vas in sicer po naj bližnji poti, ki po dveh straneh ulicah Tržaških k sv. Ivanu pelje, jim nikdo za zelo jemati ne more. Pri sodnji jim Lahoni podtikajo to, da so se iz Acquadotto v mesto vrnili in šli pred stanovašišče papeževega poročnika, kjer so „živio papež! živio Bach!“ klicali. To postopanje, to klicanje, pravijo Lahoni, je dražilo italijanske, svobodoljubne meščane, ki so prejšnji petek (10/7) svojo gorečo svobodoljubnost očitno pokazali z „Abbasso Bach! abbasso Papa!“

Tako modrujejo prekanjeni Lahoni, češ sodnija se bo dala premotiti in bi dotičnim slovenskim okoličanom rekla, da so vsega razsajanja, vseh pretepev, vse nerednosti le oni krivi. Na dan zaslišanja bodo dotični okoličani spričali, da so kaj ostudne laži, kar jim Lahoni pri tej priliki podtikajo. Sodniji bi pač kaj takega samo na sebi nedolžnega spričati ne bilo treba, pa Lahonom je treba dokazati, kako plitvi so njihovi izgovori, s kterimi hočejo svoje izdajalne namere olepšati. Z vso silo hočejo opravičiti razsajanje podkupljene drhali, češ sirovi starokopitni nevedni okoličani so jo razdražili ali kakor bi italijanski Cittadino rekel: nevedni okoličani so napadli „svobodoljubne, neoborožene in omikane meščane!“ Razsajanje italijanske drhali se pa nikakor opravičiti ne da. Če je še kaj pravice in resnice pod milim nebom, tadaj se bo pokazalo, kako krivično in ostudno Lahoni natolcujejo in dolžijo nedolžne okoličane na skrivnem in očitnem pred svetom in pred sodnijo. Čudimo se le italijanski zvižavnosti in drznosti, ki skuša olepšati očitne klice: Viva Italia! Viva Garibaldi! Merda Austria! in enako očitno početje, ki se z onimi klici popolnoma vjema!

Iz Dunaja, 11. avgusta. H. G. (Izv. dop.)

„Juheja! Hopsa! Didel-di-dam!

To je ropot! Prišel sem tudi jaz k vam!“

Tako bi Slovenec lahko djal s klasičnim kapucincem v Valenstajnovem ostrogu, ko vidi da so si časniki nemške in magjarske vladajoče stranke zaradi svojega očeta Beusta z viškoma v lase skočili in pri tem tudi naše pošteno — slovensko ime skrunijo. Ker menim da večina „Narodovih“ bralcev nima teh listov, naj jim tu povem kako smo do te — malo prevec Herostratove — slave prišli, da nas vtičejo v prepirek, ki je nastal zastran Beustovega govora pri končanju strelske svečanosti.

Omenil sem že enkrat v enem svojih dopisov, da med večimi dunajskimi časniki ima pri vseh svojih napakah in slabostih „Wanderer“ še največ liberalnosti t. j. gesla: enake pravice vsem. Tako mu tudi zadnji, prenemški in premalo avstrijski govor ni bil po volji in grajal je kakor je res graje vreden Beustov apodiktichen izrek, da vsi avstrijski narodi imajo sočut z Nemčijo. Nova „Presse“ ima v številki 9. avg. uveden članek, ki začenja tako-le: „Naši politični dovtpničarji izmed tiste opozicije, ki sicer nemško piše pa slovensko misli, ki ob belih dnevih današnje ministerstvo jako ustavno nahaja, in ob nebelih dnevih razvpija kot grešno in natražnjaško, denes ustavo zagovarja in jutri česke tirjatve odobrava, denes na dualizem prišega jutri federalizmu vrata odpirati želi itd.“ — Tako tedaj se slovensko misli po novi „Pressi“; slovensko misliti so jeli rabiti za zmešan, nedosleden biti v politiki. Kdo je kriv da se more tako pisati? Ali ni naših poslancev sram, ki so nam imeli tako zapravili, da nas še njih prijatelji (P. je kakor znano v ozki zvezi z vlado)

zarad njihove ostentativno nedosledne, in kakor še Nemci čutijo, neslovanske politike zasramujejo?! — „Wand.“ to „Pr.“-ino očitnanje nase obrača in pravi v današnjem listu, da je bolje slovensko misliti, kakor nič, ali samo na dobiček pri žurnalistovanji . . . Zaponmimo si pa to, da slovensko misleči glavi Beustov govor ni po volji . . . Kakor Slovincem ne, tako tudi Ogrom Beust ni po volji govoril. To dokaže „P. Naplo“ in „P. Lloyd“. Pa razen Slovencev in Ogrov tudija nemškim bratecem ni ustregel, če ravno so mu zaradi lepšega in spodobnejega rokopleskali. Pokazal jim je prevec, da so žlobodro . . . Tako piše „Wand.“ — Toliko se mota in vpleta naše ime v žurnalistične polemike. S tem boja za in zoper Beustov govor še ni konec. Kakor ravno omenjeno, magjarski vladni listi so se energično zoper Beustovo besedo postavili. Presegla jih je pa gotovo v svojem odgovoru Beustu službeča „Presse“ in čudom bi se čudil in skoro bi ne verjel človek, kako so si Nemci in Magjari naenkrat hudi sovražniki. Videti je, da je v stari „Pressi“ že dolgo kuhalo in denes je z jezo zllila ves svoj žolč po Magjarih. Tako na pr. pravi, da Deakovi Nemce, ki v Nemčijo gledajo, traktirajo kakor bi bili ogerski ljudje, ktere milostni komitatni sodnik svojim pandurjem daje v klado vklepati. Pravi dalje, da se magjarski Deakov list obnaša Nemcem nasproti kakor „špicelj“, kakor divja zver, da briško službo opravlja zoper nemške demonstracije, da so ti magjarski možje liliputanci, revežni politikarji „putzige Gerngrosche“ itd. „Nemamo zanaprej — govori „Presse“ — nobenega veselja in proske! Ogle za povelje vnapreči“ . . . „Če si „Naplo“ videnicira poklic ne samo Dalmacijo, temuče če treba tudi Galicijo, Česko in Slovenijo (bene locuta Presse! Slovenija, zedinjena Slovenija naj se bo naši zemlji reklo) zoper velikonemško reko varovati itd.“ — Kakor se toraj kaže iz razdraženega jezika Beustu blizu stoječega organa zveza in prijateljstvo magjarsko-nemško prav na trilih nogah stoji. Legak veter enega govora je potegnil in odgrnil malo zagrinjalo, ktero so isti časopisi razgrnili po dualističnem stalu, da bi avstrijskim narodom dokazali krepkost in nepredrljivo moč zaslomb, ktere ga podpirajo. Kdor ni slep lahko vidi, da današnja sistema ni za veke narejena. In naši poslanci, slovenski možje, jo podpirajo! Celó nekteri nemški listi so obupali, eden ima denes članek, ki končava „dnevi ministerstva so štetí“. Čehi delajo, Poljaki čedalje bolj spoznavajo svoje „prijatelje“, na Hrvaškem se počasi narodna stranka okrepeva — naši slovenski poslanci pa se ne genó, ne pokažejo nikjeri, da jih ni več volje voz riniti, na kterem za slovanstvo ni nič nadetega. Kedar bode, kar upamo, slovanstvo zopet bolj na površje prišlo, lahko nas bodo bratje Slovanje vprašali: Kje ste pa prej bili, s kom ste eno pot hodili, koga ste podpirali. Tačas bo pač moral slovenski narod odvaliti greh gg. Svetcu in Tomanu. Onadva pričakujeta ravnopravnosti od velikonemških ministrov, narod ne!

V Pragi 10. avg. (Izv. dop.) Če se prav spominjam, ravno eden Vaših slovenskih pesnikov pravi, da vreme hvali ali toži, kdor govori kaj ne vé. Ko bi bil živel Vaš slavni pesnik sedanje čase v našem „zlatem“ mestu, bilo bi Vaše pesemstvo za eno pušico in za 4 verze siromašneje ostalo. Sicer se res razkriva nad našim mestom plavo nebo, kakor so le kedaj pesniki o njem peli, in padajo iz naših oblakov tako debele kaplje na grešna tla, kakor le kje, kjer žabe vreme prerokujejo. Ali za Pražana se vsak dan toliko veselega in bridkega godi med nebom in zemljo, da ne utegne ugitati, kedaj bo pohlevna luna rožičke pokazala, ali koliko funtov blata je treba, da ga je en cent. To in enako preiskavanje bi bilo sicer mnogo varniše, kakor ono o zgodovinskem našem pravu ter ljudskih in narodnih naših pravicah, in človek bi si ne smel vsak trenutek svest biti, da ga zgrabi eden tistih skrivnih policistov, kterih imamo v Pragi najmanj 1000, tako, da se je te dni primerilo, da sta si dva izmed teh čuvajev javnega miru toliko časa drug drugemu zanke stavila, da sta h koncu ob enem zapvila: Z menoj, ti si zaprt! in da sta se še le spustila, ko sta si bila svoje dekrete pod nosove pomolila. To se Vam morebiti smešno zdi, mi nimamo smeha za to, nam se zdi celo kaj navadnega. Pri nas bi rada storila vse vlada sama, ali pa po svojih služabnikih. Kedar so volitve, ni se treba zbirati in kandidatov postavljati, to vse preskrbi vlada in volivec dobi o pravem času svoj volilni listič s tiskanimi kandidati v roke, ktereга potem le odda, če nima — narodnega. Ko bi ravno kteri iz ljudskih ministrov potreboval k svojem šampanjcu nekoliko ljudske svečanosti, pripravi se program in šampanjec v nemškem kasinu in dobri državljani naj se le v vrsto stopijo ter vzemo baklo v roke in ovacija je gotova — ko bi Čehov ne bilo. Če je treba parlamentarnim ministrom nekaj ljudskega zaupanja na papirji, da imajo kaj črnega na belem pokazati, ko bi ravno sreča državnina tirjala, da se proti nemškim strelcem pobahajo z ljudskimi simpatijami, ne delamo zaupnic s potnim obrazom: vladni možje nam odvzemajo skrbi za koncept in pisavo. Vso našo ljubezen in zaupanje do liberalnih ministrov nam tako živo opišejo, da sami sebi ne verujemo, ko vidimo svojo litografvano in pri namestništvu založeno ljubezen in zaupanje pred seboj. Če ne podpisemo, zgodi ali naprav nezgodi se to zato, ker imamo razen ljubezni tudi še nekoliko — kramožljivosti v sebi. Da vlada davke pobira in nekolikovane časnike po kramarji ponuja itd. je znano in vsak dan videti. Zakaj bi taka očetovska vlada — si lahko misli razvajeno ljudstvo — ne postavila kaci 1000 skrivnih policistov, da se med seboj zasledujejo, opazujejo in zapirajo, če je ravno treba. Da mora pa vse to pri nas potrebno biti, je tako jasno, kakor resnica: Saj še ni vseh dni konec! Če bi ravno treba ne bilo, čemu bi bilo onih 120 jetnikov, kar jih ima novejši čas novomeška kaznilnica, čemu bi časopisi „Pravda“, „Svoboda“, „Narod. listy“, „Posel z Praby“ in „Narodni Pokrok“ svoje nekdanje vrednike in tamnicah na mesece in leta obsojene imeli in bi tem tudi vrednik „Politike“ društvo delal, ko bi ne bil Avstriji hrbta obrnil. Pa kaj pravim vrednikom društvo delal, gosp. Černy redakt. N. Pok. je moral v preiskovalnem zaporu svoje osode čakati v družbi necega grdega goljufa; zdaj so ga deli k tovarišem. Ko bi ne bilo silno treba, da se zapirajo naši ljudje, ali bili odtrgali vrednika od bolne rodovine, ali bi na prsih bolnega vrednika Baraka za zidom držali? Ko bi ne bilo treba preiskav, ali bi se naši časniki konfiskovali in jim pravd natvezalo toliko, da se bodo morale

zdej nekatere praške tiskovne pravde v Leitmericu obravnavati? Ko bi ne bilo treba jetnikov, ali bi se v preiskave metali vsi oni, ki so se k najprvo dovoljenemu potem pa prepovedanemu ljudskemu taboru sešli, tam pa molili, da bi Bog dal srečo cesarju in domovini, ali bi se prepovedovali ljudski tabori poprek zavoljo nejasnega programa, dasiravno se hočejo n. pr. le pogovarjati, kako bi se pospešilo sporazumljenje med Nemci in Čehi, kako bi vladajoči cesarski liši svoje naklonjenost dokazali, o českem državnem pravu itd.; ali bi se v zapor metali, ki so za take tabore le proslili? In potreba po ječi in pravici je velika, ječa tudi ne več tako strašna. Le en izgled! V „Narod. Nov.“ od 10. t. m. razglša 105 meščanov iz Hožic odprto pismo do drž. pravdnika v kraljevem Gradcu in blezo pravi: „Iz srede naše so se peljali 4 naši someščani pred sodnijo zavoljo prestopka proti postavi za zboro, katerega so se krive storili, da so 28. jun. 1868 obiskali višine hlumske, kjer je bil dovoljen ljudski tabor, a je bil potem prepovedan. — Mi priznamo z onimi tiste misli in dejanja zase; priznamo, da smo bili 28. jun. v Hlumu, in tirjamo da tudi nas pred sodnijo postavite in spodobno kaznujete, če more človeška pravica v imenovanem kaj kazni vrednega najti“. Zadnjo besedo drž. pravdnika v tej nanimivi zadevi Vam bom o pravem času naznanil.

Homburg, 8. avgusta. [Izv. dop.] Kaj bi Slovenci slovenskemu narodu iz kozmopolitičnega Homburga pisal? Res da to mesto po celem svetu slovi, vendar svest sem si, da se Slovenci le malo ali celo nič za slavo njegovo ne brigajo, in se zares tudi nimajo zakaj brigati. Meni, novemu prebivalcu homburškemu se ne spodobi o Homburgu in njegovih „burgherjih“ kaj zlobnega govoriti, če bi ravno kaj imel, pa za zdaj nimam nič hudega, temuč le vse dobro, vse na slavo Homburgu in za dober glas njegov tudi med Slovenci. Homburg je naj prijetnejše mesto na svetu, pravi izvoljeni Schlarafenland, še lepši kakor je to blago deželo nekdanj Hans Sachs popisal; tukaj je vsega česar le poželeti more srce človeško in k temu so Homburžani naj postrežljivi ljudje na svetu; tukaj je največja gostoljubnost, in zato je vsaka hiša v Homburgu le za tuje goste, ki od vseh vetrov sem dohajajo, pripravljena; celi Homburg je ena gostilnica in vsak Homburžan in vsaka Homburžanka ima edini posel dohajajočim gostom streči. Tukaj je večna harmonija ter sladka sloga in sprava, ni prepira zavolj narodnosti ne zavolj politike, kdor sem pride dojde v blagem namenu v miru in spravi življenje uživati. Da tukaj ni nobenega prepira o narodnosti in politiki, kar dandanešnji naj bolj svet draži, je zato ker v Homburgu ni nobene narodnosti posebne, ker združene so vse; o politiki bi se tudi nobenemu mnogo sanjalo ne bilo, da ni pruska kukovica tukaj zakukala in nek petek slab omen naznanila; vendar tukaj se nikomur tako sree ne širi, kakor onim streljskim banketarjem na Dunaji, dasiravno se mnogo več dobrega šampanja popije pri homburških obedih nego pri vseh streljskih in turnerskih shodih. Zunaj v Homburgu pomeni mnogo več nemo bratinstvo nego vso ono, katerega si glasno in trušno streljci in turnerji pri Drehervem pivu prisegajo in en objem parižanke seasonske Homburžanke več velja nego sto objemov Giskrinih na javnem govorniškem odru za vesoljno bratinstvo nemško. Kakor je tukaj v Homburgu bratinstvo človeško vresnično, tako je obči komunizem opravičen: vse premoženje je vsakega in ni očeta, ki bi s premoženjem svojim in svojih otrok tako lepo ravnal, kakor tukajšnja banka s tem homburških gostov. Zato po vsem tem, pridite v Homburg vsi ki hočete v miru in spravi, po bratimstvu, komunizmu in po okrogli sreči življenje uživati, tukaj nam je pravo mesto, tukaj sreča, tukaj vse! Toliko danes o tem blaženem kraju v obče, prihodnji listič naznani menda kakšnih posebnosti.

Politični razgled.

Ministerstvo pravosodja razglša v „Wien. Ztg.“ od 12. t. m. novo imenovane okrajne sodnike za novo organizovane okrajne sodnije. Na slov. Štirskem je imenovan: pristav Janez Wieser za Kozje, predstojnik Mih. Schlieber za Vranjsko, pristav Vinko Vanino za Ormuž, predstojnik Janez Ribič za Konjice, komit. svetnik in predstojnik Jakob Mayr za Sevnico, predstojnik Anton Globočnik za Ljutomer, pristav Janez Forstnar za Maribreg, dež. sodnije svetnik in sodnik Janez Pogačnik za Maribor, predstojnik Anton Pirk-mayer za Gorénji grad, predstojnik Jože Nemanic za gorénjo Radgoro, dež. sod. svetnik in predst. Fried. pl. Schillenfild za Ptuj, predstojnik Ignacij Kaffou za Radgono, predstojnik Ignaz Högelsberger za Brežice, predstojnik Simon Praprotnik za Rogatec, predstojnik Mat. Sirk za Šoštajn, predstojnik Jože Prix za Ščavnico, predstojnik Jakob Zirkelbach za St. Lenart, predstojnik Vilj. Jenčič za Šmarje, predstojnik France Glaser za Laški trg, predstojnik Franc Kokoschinegg za slov. Bistrico, pristav Franc Forstner za slov. Gradec.

Na Kranjskem je imenovan: predstojnik Vinko Jevnikar za Planino sodnik Janez Logar za Črnomelj, sodnik Jože Krsnik za Brdo, sodnik Lovro Jerovšek za Bistrico, sodnik Janez Košir za Kočevje, sodnik Albert Kandolini za V. Lašče, sodnik Lud. Semen za Krško, sodnik Jože Päuer za Idrijo, sodnik Jože Potrato za Kranj, pristav France Vrbič za Kranjsko goro, sodnik, Jože Vrdovac za Lož, sodnik Jurij Levičnik za Loko, sodnik Jože Logar za Litijo, pristav Gust. Elsnar za Metliko, pristav Pet. Levičnik za Mokronog, pristav dr. Jože Kerstein za Tržič, sodnik Alojzij Mulley za Vrhniko, sodnik Avgust Urbas za Planino, sodnik Jože Lach za Radoljco, pristav Anton Raab pl. Rabenau za Radeče, sodnik Valt. Šusteršič za Ribnico, sodnik Janez Lapajne za Žuženberg, sodnik Janez Elsner za Kamnik, sodnik France Omahen za Trebno, sodnik Janez Roth za Višnjo goro, sodnik Nik. Moos za Ipavo.

„Wien. Ztg.“ je razglasila zapovedno pismo cesarjevo, v katerem se zaukazuje, da se imajo polkom in vojskim oddelkom, kateri se nabirajo v deželah ogerske krone, kolikor mogoče dati častniki v teh deželah rojeni. Ob enem se imajo že večkrat ponovljeni zaukazi, da se ima vsak častnik naučiti jezika svojega polka na novo oklicati. Pri uvrstevanju častnikov se

ima posebno gledati na jezik, katerega govori večina vojakov dotičnega polka. Ministerstvo notrajnih zadev je prošnji dunajskih delavcev odreklo in zaukazalo, da iz pobratimskega shoda avstrijskih delavcev na Dunaji ne sme biti nič. Prihodujič kaj več o vzrokih in nasledkih.

Na Hrvaškem so celo zmernejši unionisti kakor Janković želeli, da bi se sklical nov deželni zbor, da bi se tako prvi korak storil porazumeti se z narodno stranko. Kakor se pa kaže, ne bo hotela vlada pokornega uradniškega deželnega zbora iz rok spustiti, ker bi rada, da bi vsaj še ogersko-hrvaško pogodbo potrdil. Kaj tacega seveda ne bo deželi nikakor po volji. V Karlovcu in drugih narodnih mestih že podpisujejo pismo, v katerem prosijo, naj bi se sklical postavni deželni zbor in protestujejo proti sedanjemu uradniškemu.

Generalkommando v Zagrebu se je razpustilo, oddelki vojaške granice se bodo oddali generalnemu zapovedstvu v Budi.

Ker je prognam prejšnji srbski knez Karažoržević v Belemgradu obsojen, vzete so pa sodniji njegove lastnije v Romuniji.

Čehom se je očitano od plačane strani, da si pri Bismarku podpore iščejo!! Na to odgovarjajo „Nar. Nov.“, Ni nam več treba v Berolinu ali kje druge zveze iskati. Kedar nam bo pomoči treba, bo prišla, če je tudi ne bomo prosili.

Policijski minister Taafe je imel v Pragi daljši pogovor z županom Klaudy-em.

Po Tirolah prehaja že nekoliko časa pruski častnik ter kraje in soteske natanko popisuje. Ker ima mož dobra pisma, ne morejo mu nič. Vboga oblast; da bi bil slovanski častnik, zmogli bi ga hitro.

Meklenburško veliko vojvodstvo je pristopilo nemški colni zvezi.

Pruska bo menda brez Dunajčanov začela delati nemško edinst. Za zdaj še le govori, pa dela bodo že sledila. Neka brošura v Berolinu izdana, tirja da se dovrši in vredi severno-nemška zveza v smislu večje edinosti. Reforma naj bi obstajala v tem, da bi se jel pruski kralj po „želji nemških knezov“ imenovati nemški kralj ali cesar, zvezno svetovalstvo naj bi nehalo in naj bi se na njegovo mesto postavilo odgovorno ministerstv itd. itd. To je zdaj še osamelo znamenje, ali je vendar znamenje in nekega dne zna Bismark na oder stopiti in z b. Beustom govoriti: Nobena pogodba nas ne bo odvrčala, da ne bi si pridobivali Prusi spoštovanja, zaupanja in ljubezni s tem, kar ljudstvo in vlada storita.

Iz Bolgarske se 3. t. m. poroča: Mehmed paša se je predvčerajšnjem nesrečno bojeval z uporniki pod zapovedništvom Hadši Dimitrija. 400 upornikov je pridrla iz Grabovskih gozdov in bi si bili skoraj napadaje prisvojili mesto Grabovo, kjer je imel Mehmed Paša svoje glavno ležišče. Uporniki so si vplenili smodnika in živeža. — Tako se Turkom navadno godi, vendar pa njihov poveljnik večno v Carigrad sporoča: „Upornike sem do zadnjega moža vničil“ in drugič ravno tako, kakor da bi iz tal rasli.

Znano je, da Francija po svojih ministrih in svojih listih pripoveduje, da jej ni za vojsko, ampak za mir. Vladam se sladkih besedi redkokdaj zmanjka, če jih tudi vladina dela povsodi po ustih bijejo. Francija zagotavlja svojo miroljubnost, od postavljadnega zbora pa si pušča votirati nove davke in posojila: mir jih ne potrebuje.

Pariški listi pripovedujejo, da so sv. oče izrekli, da se bodo v prihodnjem občem cerkvenem zboru kakor k poprejšnjim pripustili poslanci avstrijski, francoski in španski tudi italijanski, če bo hotel priti, česar se pa ni nadjati.

V Rimu se naj boj pripravljajo, trdnjave se popravljajo in z topovi napolnujejo, nekoliko samostanov so spremenili v kasarne.

Na Kreti se uporniki krepko ustavljajo; zdaj so se pomeknili v Samarijo, kjer jih je precej obilno število in jim ne manjka ni živeža ni streljiva. Tu čakajo Turkov. Prišel je bil upornikom glas, da je bila Anglija turški vladi nasetovala, naj se pripozna samostojnost Krete in slišalo se je, da hoče Turčija vbogati in enega najodličnejših političnih mož grških za knjeza imenovati. Glas je neresničen.

Španska vlada ne pusti nobenega sporočila čez mejo, kateri jej ni po godi. Časnikom in ljudem so usta zamašena, nihče si ne upa govoriti, če noče v ječo ali pa iz dežele. Imenitnih mož čez noč iz njihovih stanovanj zmanjka in nihče jih več ne vidi; ne ve se, kaj se je zgodilo z generali, ktere so bili na balearske otoke odpeljali.

Na Anglijskem že marljivo delajo za prihodnje volitve v parlament. Posebno v velicah mestih bo vsled spremenjenje volilne postave borba velika.

Piše se, da je angleška kraljica, ki je v Parizu te dni s francosko cesarico govorila, poslednjo prosila naj svojega cesarskega sopruha pregovarja, da se odvrne vejska „ki materam sinove jemlje“.

Zbor slovenskih študentov 14. t. m. v Ljubljani je vlada dovolila.

Kapelnik,

ki bode „Ljubljansko godbo“ vodil in godce v vsakoršnih inštrumentih uril, se vzame v službo proti primernemu plačilu. — Prošnje za dokazi potrebne muzične izurjenosti in znanja slovanškega jezika prejemlje do 1. septembra t. l.

Odbor Ljubljanske godbe.

Dunajska borza od 12. avgusta.

5% metalike 58 fl. 30 kr.	Kreditne akcije 211 fl. 99 kr.
5% metalike z obresti v maji in nov. 58 fl. 40	London 118 fl. 60 kr.
5% narod. posojilo 62 fl. 60 kr.	Srebro 111 fl. 60 kr.
1860 drž. posojilo 84 fl. 65 kr.	Cekini 5 fl. 38 kr.
Akcije narod. banke 732 fl. — kr.	